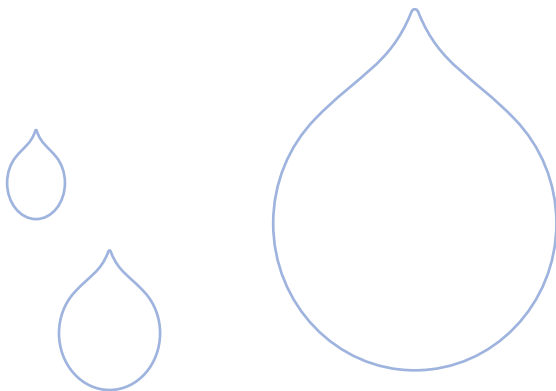

Standardni projekt

Skupni geoinformacijski sistem za varovanje virov
pitne vode v izrednih dogodkih

ALGORITEM UKREPANJA ZA VAROVANJE VIROV PITNE VODE V IZREDNIH DOGODKIH

2007-2013

cooperazione territoriale europea
programma per la cooperazione
transfrontaliera

Italia-Slovenia

evropsko teritorialno sodelovanje
program čezmejnega sodelovanja

Slovenija-Italija

www.gepgis.eu

Investiamo nel
vostro futuro!

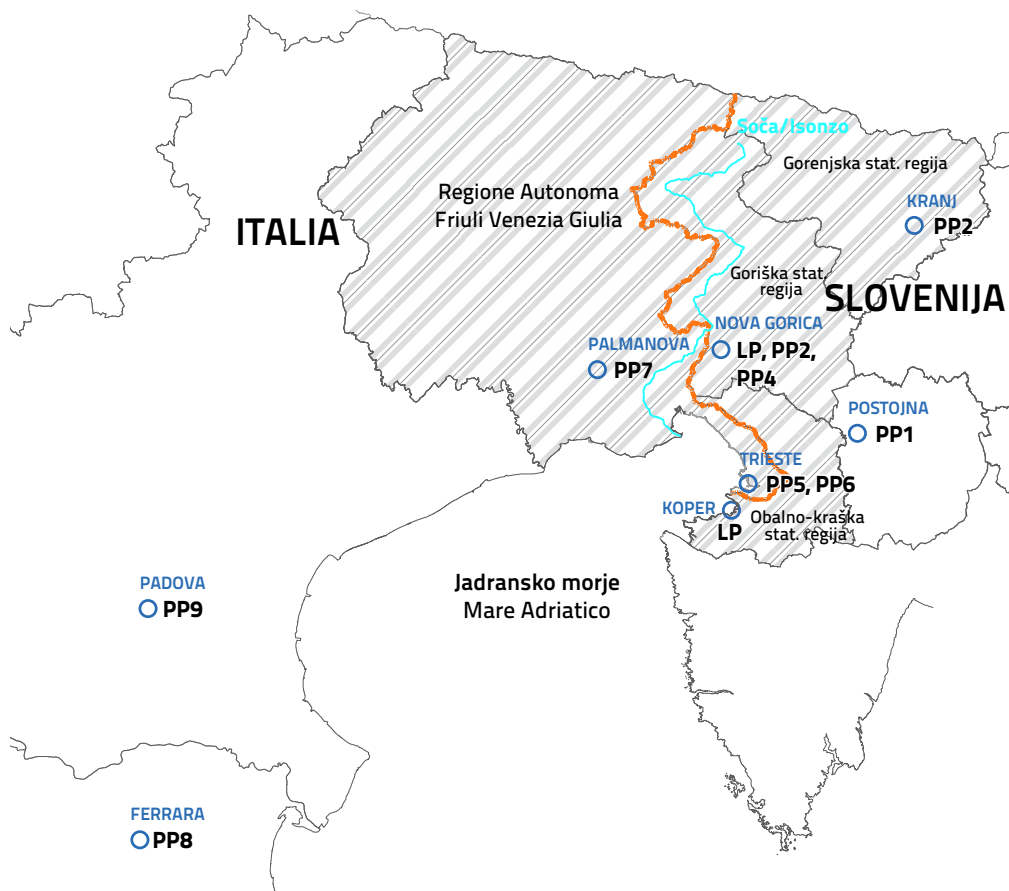
Nalozba v vašo
prihodnost!

www.ita-slo.eu

Progetto cofinanziato dal Fondo europeo di
sviluppo regionale

Projekt sofinancira Evropski sklad
za regionalni razvoj

- Državna meja Slovenija-Italija
- Partner
- ▨ Delovno območje projekta

ALGORITEM UKREPANJA ZA VAROVANJE VIROV PITNE VODE V IZREDNIH DOGODKIH

Založil: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Ljubljana, Slovenija, 2014

Viri fotografij: URSZR Izpostava Nova Gorica, Poklicna gasilska enota Nova Gorica, Protezione Civile della Regione Friuli Venezia Giulia

Priprava za tisk: Sara Biolchi (Dipartimento di Matematica e Geoscienze, Università di Trieste, Italia), Nataša Šimac (NIJZ OE Nova Gorica, Slovenija)

Tisk: A-media d.o.o.

Naklada: 200

Kraj in datum tiska: Šempeter pri Gorici, september 2014

Publikacija sofinancirana v okviru Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013 iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj in nacionalnih sredstev.

Vsebina publikacije ne odraža nujno uradnega stališča Evropske unije.

Za vsebino publikacije so odgovorni izključno avtorji Nacionalni inštitut za javno zdravje (OE Nova Gorica, OE Koper), Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU, Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano (Lokacija Kranj), Uprava RS za zaščito in reševanje (Izpostava Nova Gorica), Dipartimento di Matematica e Geoscienze, Università di Trieste, Protezione Civile della Regione Friuli Venezia Giulia.

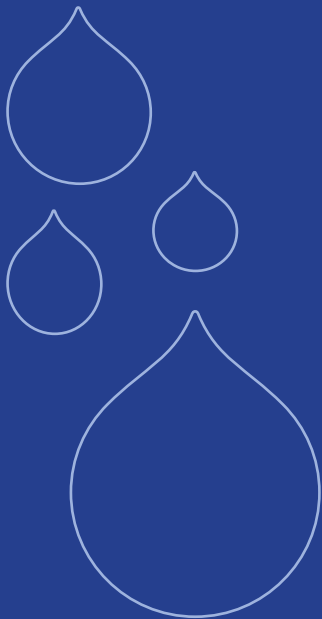
ALGORITEM UKREPANJA ZA VAROVANJE VIROV PITNE VODE V IZREDNIH DOGODKIH

ZAHVALA

Projektni partnerji delovnega sklopa WP4 se zahvaljujemo vsem organom, enotam in službam, ki so sodelovali pri pripravi algoritma ukrepanja za varovanje virov pitne vode v izrednih dogodkih na čezmejnem območju (Goriška, Gorenjska, Obalno-kraška statistična regija v Sloveniji, Avtonomna dežela Furlanija-Juljska krajina v Italiji).

Še posebej pa se za veliko pomoč in sodelovanje pri uresničevanju ciljev projekta GEP na delovnem sklopu WP4 zahvaljujemo Jerneju Hudohmetu (Vodja izpostave URSZR Kranj) in Simonu Vendraminu (Vodja Poklicne gasilske enote Nova Gorica).

Hvala

KAZALO

UVOD	6
I. ALGORITEM UKREPANJA ZA VAROVANJE VIROV PITNE VODE V IZREDNIH DOGODKIH - GORIŠKA, GORENJSKA, OBALNO-KRAŠKA STATISTIČNA REGIJA	9
1 ALGORITEM UKREPANJA	10
1.1 I. FAZA OBVEŠČANJA IN AKTIVIRANJA	10
1.2 II. FAZA OBVEŠČANJA IN AKTIVIRANJA	12
2 ALGORITEM UKREPANJA - Opisni del	14
2.1 PODROČJE UPORABE IN NAMEN	14
2.2 VLOGA REGIJSKEGA CENTERA ZA OBVEŠČANJE	15
2.2.1 ALGORITEM - I. Faza obveščanja in aktiviranja	16
2.2.2 ALGORITEM - II. Faza obveščanja in aktiviranja	17
2.3 VLOGA UPRAVLJAVCEV VODOVODNIH SISTEMOV	19
2.4 VLOGA NIJZ IN NLZOH	20
2.4.1 ORGANIZIRANOST ZZV IN IVZ RS DO 31.12.2013	20
2.4.2 NIJZ	20
2.4.3 NLZOH	23
2.5 VLOGA INŠPEKCIJSKIH SLUŽB	25
2.5.1 ZIRS - MZ	25
2.5.2 IRSKO - MKO - Inšpekcija za okolje in naravo	25
2.5.3 IRSKO - MKO - Kmetijska inšpekcija	25
2.5.4 IVHVVR - MKO - Inšpekcija za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin	26
2.5.5 IRSVNDN - MORS	27
2.6 VLOGA HIDROGEOLOGOV	28
2.7 STROŠKI NTERVENCIJE	28

II. ALGORITEM UKREPANJA ZA VAROVANJE VIROV PITNE VODE – FURLANIJA- JULIJSKA KRAJINA	33
UVOD	34
1 ALGORITEM UKREPANJA	36
2 VODOVODI V FURLANIJI-JULIJSKI KRAJINI	39
3 VKLJUČENI DELEŽNIKI.....	40
3.1 CELOVIT NACIONALNI IN DEŽELNI SISTEM ZA CIVILNO ZAŠČITO	40
3.2 ŽUPANI	41
3.3 DRŽAVNA GASILSKA ZVEZA (VVF).....	41
3.4 DEŽELNA AGENCIJA ZA VARSTVO OKOLJA ARPA in OBMOČNA ZDRAVSTVENA SLUŽBA ASL	42
3.5 REFERENČNA ZAKONODAJA	43
3.6 ŠTEVILKE ZA KLIC V SILI	43
4 OBVLADOVANJE IZREDNIH DOGODKOV	44
4.1 JAVLJANJE IZREDNEGA DOGODKA.....	45
4.1.1 ZEMELJSKI PLAZ.....	45
4.1.2 POTRES.....	45
4.1.3 POPLAVA.....	46
4.1.4 NESREČE ZARADI ČLOVEŠKIH DEJAVNIKOV.....	46
4.2 V PRIMERU NESREČE V SLOVENIJI	46
4.3 V PRIMERU NESREČE V ITALIJI.....	47
4.4 NACIONALNA KONTAKTNA TOČKA ZA MZP WHO	47

UVOD

Namen projekta GEP je vzpostaviti enoten čezmejni sistem ukrepanja CZ v primeru ogroženosti virov pitne vode zaradi tehnološkega tveganja in naravnih nesreč na območju Gorenjske, Goriške, Obalno-kraške statistične regije in Avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine.

V publikaciji predstavljamo izdelan algoritem ukrepanja za varovanje virov pitne vode za Goriško, Obalno-kraško in Gorenjsko statistično regijo ter algoritem za Furlanijo Juljsko krajino, kar je bil eden od ciljev projekta GEP.

V prvem letu projekta smo slovenski projektni partnerji v sodelovanju z URSZR (Izpostava Kranj in Koper) ter Poklicno gasilsko enoto Nova Gorica (PGE Nova Gorica) izdelali enoten algoritem ukrepanja za varovanje virov pitne vode v izrednih dogodkih in razmerah za Goriško, Gorenjsko in Obalno-kraško statistično regijo.

Vzporedno smo italijanski projektni partnerji pripravili algoritem za območje Avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine. Zajeli smo torej celotno čezmejno območje državne meje.

V času priprave algoritma smo izvedli številne sestanke z organi, enotami in službami v regijah, ki so aktivirane v primeru ogroženosti virov pitne vode, z namenom usklajevanja različnih tem, vprašanj pri oblikovanju dokumentov algoritma.

Algoritem vključuje potek obveščanja in aktiviranja pristojnih organov, enot in služb v primeru ogroženosti virov pitne vode v naravnih in drugih nesrečah, predvsem razlitja nevarnih snovi v vodozbirnem območju vodnih virov. Namen algoritma je usklajeno, takojšnje in učinkovito ukrepanje za varovanje virov pitne vode v izrednih dogodkih in s tem zagotavljanje varne vodooskrbe na čezmejnem območju.

Slovenski partnerji smo izdelan algoritem ukrepanja nato predstavili na skupnih regijskih sestankih (v Novi Gorici, Kopru in Kranju), na katere smo povabili vse organe, enote in službe vključene v algoritem ukrepanja Goriške, Obalno-kraške in Gorenjske statistične regije ter predstavnike Direktorata za okolje MKO in Direktorata za javno zdravje MZ.

Italijanski projektni partnerji pa smo izdelan algoritem za območje Furlanije-Juljske krajine predstavili na Konferenci »Vode soškega aluvija« v Trstu, na katero smo povabili vse pristojne organe, enote in službe vključene v algoritem.

V sklopu projekta GEP smo organizirali tudi srečanje URSZR in CZ Furlanije-Juljske krajine na sedežu CZ FJK, v Palmanovi v Italiji. Srečanje je bilo namenjeno predstavitvi izdelanih algoritmov in poglobitvi sodelovanja URSZR in CZ FJK na področju ukrepanja v primeru ogroženosti virov pitne vode na čezmejnem območju.

Dodana vrednost projekta: Na URSZR so izdelan algoritem za Goriško, Obalno-kraško in Gorenjsko statistično regijo v sklopu projekta GEP uporabili kot osnovo za pripravo enotnega Standardnega operativnega postopka za vse Regijske centre za obveščanje (ReCO) v RS.

Projektni partnerji delovnega sklopa WP4:

LP Nacionalni inštitut za javno zdravje
(OE Nova Gorica, OE Koper)

PP1 Inštitut za raziskovanje krasi ZRC SAZU

PP2 Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano
(Lokacija Nova Gorica, Lokacija Kranj)

PP4 Uprava RS za zaščito in reševanje
(Izpostava Nova Gorica)

PP5 Dipartimento di Matematica e Geoscienze, Università di Trieste

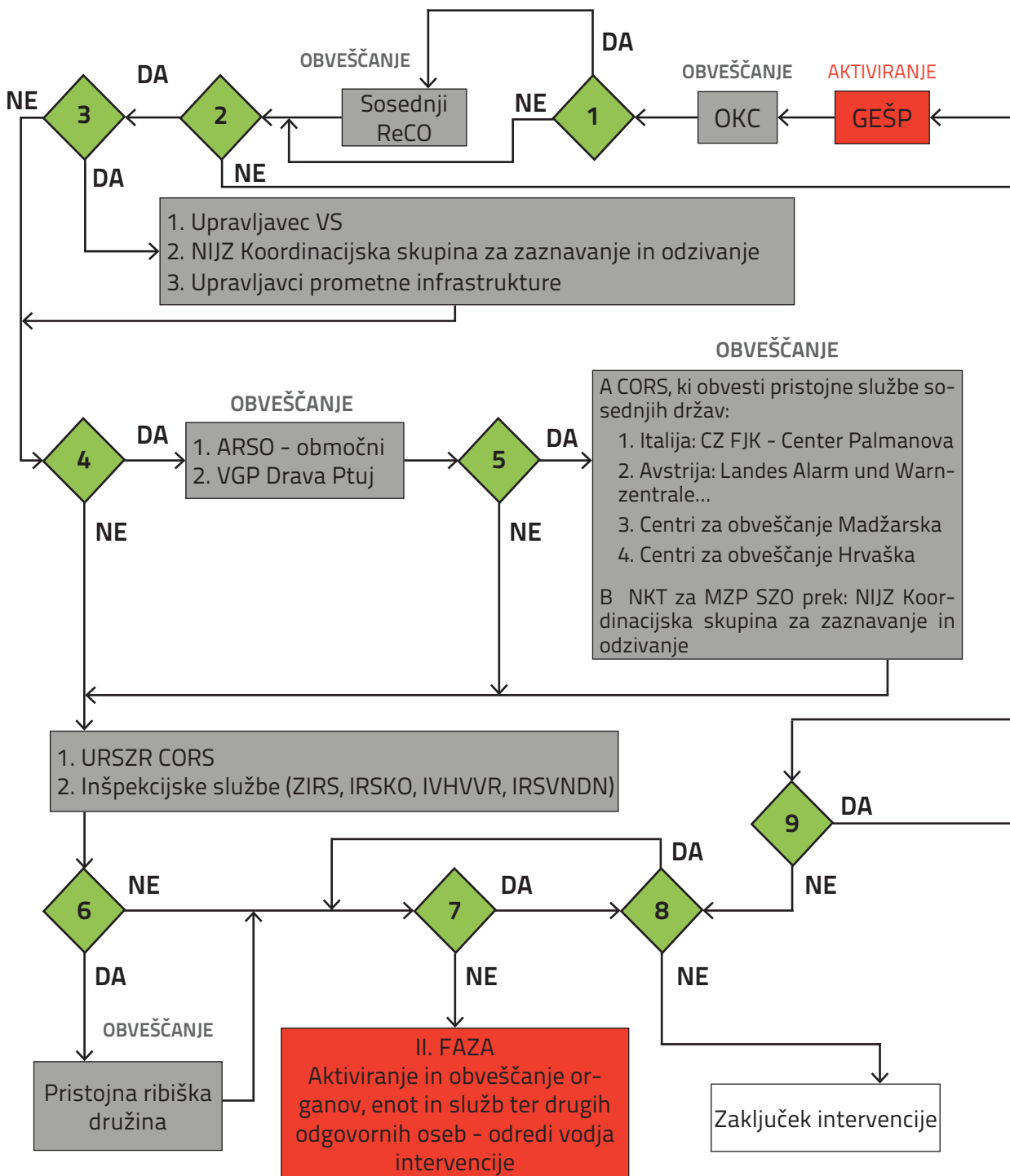
PP7 Protezione Civile della Regione Friuli Venezia Giulia

**I. ALGORITEM UKREPANJA ZA VAROVANJE VIROV
PITNE VODE V IZREDNIH DOGODKIH - GORIŠKA,
GORENJSKA, OBALNO-KRAŠKA STATISTIČNA
REGIJA**

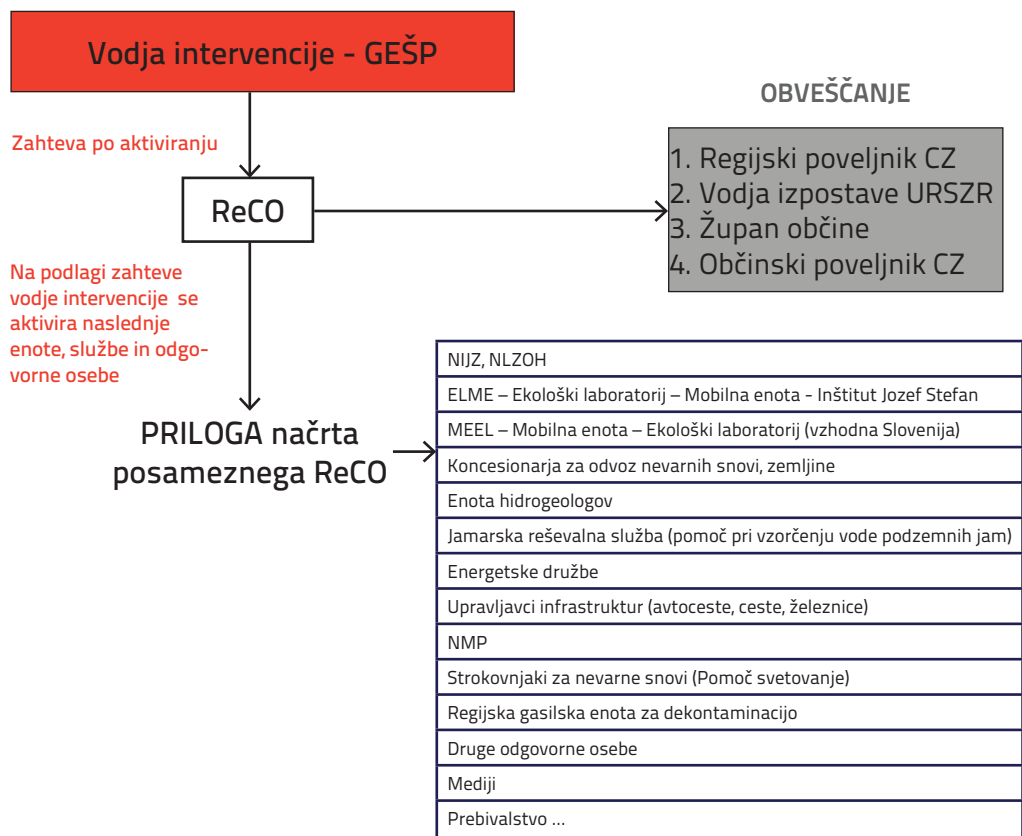
1 ALGOREM UKREPANJA

1.1 I. FAZA OBVEŠČANJA IN AKTIVIRANJA

1.2 II. FAZA OBVEŠČANJA IN AKTIVIRANJA

Legenda:

ReCO...Regijski Center za obveščanje URSZR
 CZ FJK...Civilna zaščita Furlanije Julijske krajine
 GEŠP...Gasilska enota širšega pomena
 VS... Vodovodni sistem
 NIJZ... Nacionalni inštitut za javno zdravje
 NKT MZP SZO... Nacionalna kontaktna točka za Mednarodni Zdravstveni Pravilnik Svetovne Zdravstvene Organizacije
 CORS... Center za obveščanje RS
 OKC... Operativno komunikacijski center
 ZIRS... Zdravstveni inšpektorat RS
 IRSKO... Inšpektorat RS za kmetijstvo in okolje
 IVHVVR ... Inšpekcija za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin
 IRSVNDN... Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami
 URSZR... Uprava za zaščito in reševanje
 ARSO... Agencija RS za okolje
 IHR WHO... International Health Regulations World Health Organisation (Mednarodni zdravstveni pravilnik Svetovne zdravstvene organizacije)
 NLZOH... Nacionalni laboratorij za zdravje okolje in hrano
 VGP Drava Ptuj... Drava Vodnogospodarsko podjetje Ptuj, d.d.

2. ALGORITEM UKREPANJA – OPISNI DEL

2.1 PODROČJE UPORABE IN NAMEN

Algoritem ukrepanja za varovanje virov pitne vode v izrednih dogodkih vključuje potek obveščanja in aktiviranja pristojnih organov, enot in služb v primeru ogroženosti virov pitne vode v izrednih dogodkih in razmerah, predvsem kot je razlivanje nevarnih snovi v vodozbirnem območju vodnih virov, kakor tudi ogroženost virov pitne vode ob pojavu naravnih (poplava, potres, požar, veter, zmrzali...) ter drugih nesreč (izpad električne energije, radiološke ali nuklearne nesreče...).

Namen algoritma je usklajeno, takojšnje in učinkovito ukrepanje za varovanje virov pitne vode v izrednih dogodkih in s tem zagotavljanju varne vodooskrbe v čezmejnem območju Goriške, Obalno-Kraške in Gorenjske statistične regije v Sloveniji ter območju Furlanije Julijske krajine v Italiji.

Organi, enote in službe vključeni v algoritem ukrepanja so:

- URSZR (Regijski center za obveščanje (ReCO), Center za obveščanje RS (CORS), regijski poveljnik CZ, Vodja izpostave URSZR ...);
- CZ Furlanije Julijske krajine, pristojne službe drugih sosednjih držav;
- ReCO sosednjih regij;
- Občinske sile za zaščito, reševanje in pomoč – ZRP (Gasilske enote širšega pomena, ki posredujejo ob nezgodah z nevarnimi snovmi, občinski poveljnik CZ, župan, občinske strokovne službe...);
- Policija;
- Upravitelji vodovodnih sistemov;
- Inšpekcijske službe (ZIRS, IRSKO, IVHVVR, IRSVNDN);
- Ekipe hidrogeologov;
- NIJZ (Koordinacijska skupina za zaznavanje in odzivanje na nevarnosti s področja nalezljivih bolezni in okolja, Nacionalna kontaktna točka za MZP SZO);
- Ribiške družine;
- ARSO (Urad za upravljanje z vodami);
- Koncesionarji (za posredovanje ob nesrečah z nevarnimi snovmi na vodnih površinah in priobalnih zemljiščih, za odvoz nevarnih snovi, zemljine...), ostali organi, enote in službe navedene v prilogah načrta posameznega ReCO.

Za učinkovito izvajanje algoritma ukrepanja je izrednega pomena poznavanje pristojnosti ter medsebojno sodelovanje vseh organov, enot in služb vključenih v algoritem.

V nadaljevanju so opisani potek obveščanja in aktiviranja ter njihova vloga v primeru intervencije.

2.2 VLOGA REGIJSKEGA CENTERA ZA OBVEŠČANJE

V Sloveniji je 13 regijskih centrov za obveščanje, ki delujejo v okviru Uprave RS za zaščito in reševanje (URSZR).

Naloge centrov za obveščanje so:

- Zbiranje in obdelava podatkov;
- Posredovanje podatkov reševalnim službam, državnim organom, županom idr.;
- Razglašanje nevarnosti;
- Javno alarmiranje;
- Posredovanje napotkov prebivalcem za ravnanje ob nevarnostih oziroma nesrečah;
- Opravljanje dispečerske službe za gasilstvo, nujno medicinsko pomoč, gorsko, jamarsko, podvodno in druge reševalne službe;
- Posredovanje pri zagotavljanju logistične podpore reševalnim službam;
- Mednarodna izmenjava podatkov.

Prvi klic o nesreči z nevarno snovjo ter možnostjo onesnaženja pitne vode pride v ReCO najpogosteje s strani občanov. Prvo informacijo lahko posredujejo tudi Policija (Operativni komunikacijski center- OKC), upravljavec vodnega vira, pristojna inšpekcijska služba, Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ), Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano (NLZOH) ali pa kdor koli drug, ki zazna možnost onesnaženja vira pitne vode.

Regijski centri za obveščanje ob takih nesrečah delujejo v skladu z Načrti ukrepanja in aktiviranja sil za zaščito, reševanje in pomoč (ZRP). Občina, regije in država namreč opredelijo s svojimi načrti uporabo svojih enot za ukrepanje v primeru raznih nesreč. Vodja ReCO na osnovi teh načrtov izdela postopkovnike (algoritme) ukrepanja ob nesrečah, v katerih so vključeni vsi postopki aktiviranja, obveščanja in alarmiranja.

Prednosti izdelave algoritmov so:

- Operater v ReCO natančno sledi postopku aktiviranja in obveščanja, kar pomeni manjšo možnost napak pri aktiviranju pristojnih organov, enot in služb.
- Odzivni časi za ukrepanje so krajši, saj operaterju ni potrebno iskati podatkov za aktiviranje pristojnih sil v različnih virih.
- Postopki za iste vrste nesreč se izvajajo enotno v vseh občinah regije.

Algoritem ukrepanja za varovanje virov pitne vode v izrednih dogodkih ima dve fazi obveščanja in aktiviranja:

2.2.1 ALGORITEM - I. FAZA OBVEŠČANJA IN AKTIVIRANJA

1. Operater v ReCO nemudoma prične z aktiviranjem pristojnih organov, enot in služb. V primeru možnosti onesnaženja vira pitne vode se najprej:
  - a. Aktivira Gasilsko enoto širšega pomena (GEŠP), ki ima s strani države koncesijo za posredovanje v primeru nesreč z nevarno snovjo. To pomeni, da so te gasilske enote primerno opremljene in usposobljene za delovanje ob takih nesrečah. Vodja intervencije je poveljujoči gasilec GEŠP na kraju, ki koordinira in vodi celotno intervencijo. Prvenstvena naloga gasilcev ob prihodu na mesto nesreče je preprečiti in omejiti nadaljnje onesnaževanje. Vodja intervencije si ogleda prizorišče ter oceni obseg in možne vplive nesreče. Glede na ugotovitve odredi obveščanje in aktiviranje ostalih organov, enot in služb skladno z algoritmom. O tem obvesti operaterja ReCO;
  - b. Obvesti Policijo prek Operativno komunikacijskega centra Policijske uprave (OKC PU).
  - c. V primeru, da gre za nesrečo, ki ima lahko vpliv na sosednjo regijo, obvesti tudi ReCO sosednje regije.
2. V primeru ogroženosti virov pitne vode, operater v ReCO obvesti o nesreči:
  - a. Upravljavca vodovodnega sistema ogroženega vira pitne vode;
  - b. NIJZ Koordinacijsko skupino za zaznavanje in odzivanje na nevarnosti s področja nalezljivih bolezni in okolja;
  - c. Upravljavce infrastruktur (avtocesta, cesta, železnica).

3. V primeru, ko gre pri tem za nesreče na površinskih vodah ali priobalnem pasu, oziroma pasu ob vodi do 50 m, kjer obstaja možnost, da bi nevarna snov lahko onesnažila vodo, operater ReCO obvesti o nesreči:
  - a. ARSO – območni (Urad za upravljanje z vodami);
  - b. Koncesionarja za posredovanje ob nesrečah z nevarnimi snovmi na vodnih površinah in priobalnih zemljiščih – Drava Vodnogospodarsko podjetje Ptuj, d.d.
4. V primeru, ko ima nesreča lahko čezmejen vpliv, operater ReCO obvesti o nesreči:
  - a. CORS, ki obvesti pristojne službe sosednjih držav*:
    1. Italija: CZ FJK – Center Palmanova;
    2. Avstrija: Landes Alarm und Warnzentrale;
    3. Madžarska: Center za obveščanje;
    4. Hrvaška: Center za obveščanje;

* Nadaljnje, operativno obveščanje v primeru naravne ali druge nesreče, ki ima lahko čezmejen vpliv, pa poteka neposredno med ReCO in pristojnimi službami sosednjih držav;
  - b. Nacionalno kontaktno točko za MZP SZO prek Koordinacijske skupine za zaznavanje in odzivanje na nevarnosti s področja nalezljivih bolezni in okolja NIJZ.
5. Nato operater ReCO obvesti o nesreči:
  - a. CORS (Center za obveščanje RS);
  - b. Pristojne inšpekcijske službe (ZIRS, IRSKO, IVHVVR, IRSVNDN).
6. V primeru pogina rib ali potencialne ogroženosti rib v ribogojnici, operater ReCO obvesti:
  - a. Pristojno ribiško družino.

2.2.2 ALGORITEM - II. FAZA OBVEŠČANJA IN AKTIVIRANJA

7. Vodja intervencije se v sodelovanju s pristojnimi službami na mestu nesreče odloči za nadaljnje ukrepe. V primeru presoje, da gre za nesrečo večjega obsega, kjer z obstoječimi silami ni mogoče sanirati stanja, vodja intervencije o tem obvesti operaterja v ReCO.
8. V primeru onesnaženja večjega obsega, operater v ReCO prične z drugo fazo obveščanja in aktiviranja potrebnih sil in organov sistema zaščite in reševanja. Ob tem je seveda v nenehnem stiku z vodjo intervencije,

ki operaterju posreduje potrebne podatke ter usmerja samo aktiviranje enot.

- a. Obveščen je vodja izpostave URSZR, regijski poveljnik CZ , ki po presoji aktivira člane regijskega štaba CZ;
- b. Obveščen je župan in občinski poveljnik CZ, ki po presoji aktivira člane občinskega štaba CZ;
- c. Po potrebi se aktivira:
  - NLZOH - Nacionalni laboratorij za zdravje okolje in hrano, ki lahko opravi mikrobiološke, kemijske analize vzorcev zemljine, pitne, površinske vode...in terenske ter druge meritve;
  - Ekološki laboratorij z mobilno enoto, Institut Jožef Stefan (ELME), ki s svojo opremo lahko opravi natančnejše meritve in diagnoze, za kakšno vrsto onesnaženja gre. Za vzhodni del Slovenije izvaja te dejavnosti MEEL- Mobilna enota- Ekološki laboratorij s sedeža NLZOH v Mariboru;
  - Koncesionarje za odvoz nevarnih snovi, zemljine;
  - Za večja in kompleksnejša onesnaženja se aktivira tudi ekipo hidrogeologov ki s svojimi simulacijami in strokovnimi mnenji pomagajo pri odločitvah in;
  - NIJZ- Nacionalni inštitut za javno zdravje za izdelavo strokovnega mnenja, ocene tveganja;
  - Ostale organe, enote in službe navedene v prilogi načrta posameznega ReCO.

V primeru, da je onesnaženje večjega obsega, ki presega občinske meje, ali pa občinske intervencijske enote ne zadoščajo za obvladovanje nesreče, lahko pristojni regijski poveljnik CZ prevzame koordinacijo reševanja nesreče ter zahteva aktivacijo enot iz sosednjih občin oziroma usmerja delo vseh reševalnih enot in sodelujočih služb.

Bistvena prednost novega algoritma ukrepanja je, da se v reševanje nastale situacije vključuje več strokovnih služb in organov, ki med seboj usklajeno sodelujejo, si izmenjujejo potrebne podatke. Tak način ukrepanja zagotavlja najmanjše možne škodljive posledice nesreče ter hitro in zanesljivo ukrepanje. Vsaka služba ima namreč svoje pristojnosti in naloge, kar pomeni manjšo ogroženost prebivalstva v primeru onesnaženja pitne vode.

2.3 VLOGA UPRAVLJAVCEV VODOVODNIH SISTEMOV

Glede na zahteve Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09 – v nadaljevanju Pravilnik) mora upravljavec vodovodnih sistemov zagotavljati skladnost ter zdravstveno ustreznost pitne vode. Upravljavec mora izvajati notranji nadzor, vzpostavljen na osnovah HACCP sistema, ki omogoča prepoznavanje mikrobioloških, kemičnih in fizikalnih agensov, ki lahko predstavljajo potencialno nevarnost za zdravje ljudi.

V primerih omejitve ali prepovedi uporabe pitne vode mora upravljavec takoj obvestiti uporabnike in jim posredovati ustrezna priporočila. V primeru prekinitve dobave, ki traja več kot 24 ur, mora upravljavec zagotoviti nadomestno oskrbo s pitno vodo.

Torej vloga upravljavca vodovodnega sistema je zagotavljanje zdravstveno ustrezne ter skladne pitne vode z zahtevami Pravilnika tudi pri potencialnem tveganju, ki ga med drugim predstavlja ogroženost virov pitne vode v izrednih dogodkih in razmerah. Zato je ključnega pomena takojšnje in učinkovito obveščanje ter aktiviranje upravljavca ogroženega vira/ov pitne vode vodovodnega sistema v njihovem upravljanju.

Vloga upravljavca vodovodnega sistema v primeru intervencije je osrednja in velika ter med drugim vključuje:

- Sodelovanje z vodjo intervencije ter drugimi pristojnimi službami skladno z algoritmom (ZIRS, hidrogeologi...);
- Ugotavljanje vzrokov neskladnosti kakor tudi morebitne potencialne ogroženosti pitne vode;
- Odpravljanje vzrokov ter potencialne ogroženosti;
- Izvajanje ukrepov za njihovo odpravo;
- Preverjanje skladnosti ter zdravstvene ustreznosti pitne vode med ter po izvedenih ukrepih;
- Obveščanje ZIRS, NIJZ, NLZOH;
- Obveščanje javnosti ter podajanje priporočil za prebivalce.

Upravljavec ima izvedbo navedenih postopkov opredeljeno v HACCP načrtu za posamezen vodovodni sistem.

Med intervencijo upravljavec nenehno sodeluje z vodjo intervencije. Z njim se tudi posvetuje, katere ukrepe lahko za odpravo ogroženosti virov pitne vode izvedejo občinske oziroma republiške sile za zaščito in reševanje (odstranitev

prevrnjenega tovarnjaka, odvoz onesnažene zemljine, tekočin, pridobitev nadomestnega vira električne energije...).

2.4 VLOGA NIJZ IN NLZOH

2.4.1 ORGANIZIRANOST ZZV IN IVZ RS DO 31.12. 2013

V Sloveniji je bilo 9 območnih zavodov za zdravstveno varstvo, ki so delovali na področju preventivne medicine, vsak na območju svoje zdravstvene regije. Izvajali so dejavnost javnega zdravja na sekundarni ravni, za razliko od Inštituta za varovanje zdravja (IVZ RS), ki je deloval na terciarni ravni javnozdravstvene dejavnosti zdravstvenega varstva.

Od 1. januarja 2014 delujeta, skladno s spremembo Zakona o zdravstveni dejavnosti, v Sloveniji dva nova javna zavoda: Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) in Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano (NLZOH), ki sta pravna naslednika območnih zavodov za zdravstveno varstvo in Inštituta za varovanje zdravja RS.

2.4.2 NIJZ

Vključuje time strokovnjakov javnega zdravja nekdanjih območnih ZZV in IVZ RS. Sedež zavoda je v Ljubljani, v svoji sestavi ima naslednje organizacijske enote:

- Centralno enoto in skupne službe v Ljubljani ter
- 9 Območnih enot (v Celju, Kopru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu in Ravnah na Koroškem).

Strokovnjaki NIJZ so glede na delovna področja razdeljeni v naslednje notranje organizacijske enote NIJZ:

- Center za proučevanje in razvoj zdravja;
- Center za nalezljive bolezni;
- Center za zdravstveno ekologijo;
- Center za upravljanje programov preventive in krepitev zdravja;
- Center za informatiko v zdravstvu;
- Zdravstveno podatkovni center;
- Center za upravljanje projektov in raziskovalno dejavnost.

Dejavnost NIJZ obsega:

- Spremljanje in vrednotenje zdravja, zdravstvenega stanja prebivalstva in zdravstvenega varstva;
- Prepoznavanje, spremljanje in vrednotenje ključnih izzivov na področju javnega zdravja ter zdravstvenih tveganj in nevarnosti za zdravje;
- Načrtovanje ukrepov in zagotavljanje pripravljenosti za obvladovanje nevarnosti za zdravje;
- Načrtovanje in izvajanje ukrepov za varovanje in zaščito zdravja z vidika dejavnikov naravnega in družbenega okolja;
- Preprečevanje bolezni;
- Krepitev zdravja;
- Usposabljanje strokovnjakov na področju javnega zdravja;
- Seznanjanje javnosti o stanju, raziskavah in ugotovitvah na področju javnega zdravja;
- Raziskovanje in izobraževalna dejavnost na področju javnega zdravja.

V primeru izrednih dogodkov in razmer (poplave, neurja z vetrom, izpad električne energije...) se NIJZ lahko aktivira s svojimi različnimi centri (Center za zdravstveno ekologijo, Center za nalezljive bolezni v primeru izbruhov nalezljivih bolezni...), odvisno od vrste in obsega dogodka.

V algoritmu ukrepanja za varovanje virov pitne vode v izrednih dogodkih je NIJZ vključen v prvo in drugo fazo obveščanja in aktiviranja s Koordinacijsko skupino za zaznavanje in odzivanje na nevarnosti s področja nalezljivih bolezni in okolja.

Vloga NIJZ – Koordinacijske skupine za zaznavanje in odzivanje, v primeru intervencije je:

1. V prvi fazi: Spremljanje izrednega dogodka, pripravljenost in aktiviranje v primeru onesnaženja večjega obsega. Obveščanje nacionalne kontaktne točke (NKT) za Mednarodni zdravstveni pravilnik Svetovne zdravstvene organizacije (MZP SZO) v primeru, ko ima nesreča lahko čezmejen vpliv;
2. V drugi fazi:
  - V primeru onesnaženja večjega obsega, v sodelovanju s hidrogeologi izdelava strokovnega mnenja (ali ocene tveganja) glede potencialnega tveganja za zdravje ljudi s priporočili za ukrepanje;
  - Sodelovanje pri obveščanju in informiranju javnosti o tveganjih za zdravje.

Stalna Koordinacijska skupina za zaznavanje in odzivanje na nevarnosti s področja nalezljivih bolezni in okolja NIJZ

Skupina je osrednji strokovni in svetovalno-koordinacijski člen na področju nalezljivih bolezni in okoljskih tveganj, zadolžen za presojo, organizacijo in svetovanje nadaljnjih ukrepov, ki jih narekujejo ocene potencialno nevarnih tveganj za javno zdravje z omenjenih področij. Skupina je zadolžena za zbiranje informacij (iz regionalnih, nacionalnih ali mednarodnih virov poročanja), njihov pregled, oceno tveganj za nalezljive bolezni in okoljske dejavnike ter, če je potrebno, za aktiviranje, obveščanje in koordinacijo interdisciplinarnega tima za obvladovanje tveganj, ki lahko predstavljajo neposredno grožnjo prebivalstvu, v sodelovanju s strokovnjaki za odnose z javnostmi NIJZ in zdravniki javnega zdravja območnih enot NIJZ. Nacionalna kontaktna točka za Mednarodni zdravstveni pravilnik in obveščanje o čezmejnih grožnjah v sistem obveščanja SZO je del stalne koordinacijske skupine.

Nacionalna kontaktna točka za MZP SZO - NIJZ

Mednarodni zdravstveni pravilnik (International Health Regulations - IHR, 2005) je pravno zavezujoči dokument Svetovne zdravstvene organizacije (World Health Organisation - WHO) za vse članice podpisnice tega dokumenta. Vsaka država podpisnica je dolžna poročati o katerem koli dogodku ali tveganju biološkega, kemijskega ali nuklearnega izvora, ki ima lahko mednarodni vpliv in pomeni grožnjo za javno zdravje v mednarodnem prostoru in sicer v roku 24 ur od zaznave dogodka. Slovenija je podpisnica dogovora o izvajanju in spoštovanju Mednarodnega zdravstvenega pravilnika.

Namen dokumenta je preprečiti, zaščititi, nadzirati in izvajati javnozdravstvene ukrepe ob pojavu biološke, kemijske ali nuklearne grožnje z možnostjo čezmejnega širjenja tveganja.

Vsaka država mora imeti vzpostavljeno nacionalno kontaktno točko-NKT (24/7/365). V Sloveniji je NKT na Centru za nalezljive bolezni NIJZ.

V primeru, da dogodek **lahko predstavlja** čezmejno tveganje **za javno zdravje**, operater ReCO o dogodku obvesti NKT za MZP na NIJZ, tako da obvesti Koordinacijsko skupino za zaznavanje in odzivanje na nevarnosti s področja nalezljivih bolezni in okolja NIJZ.

Obveščanje Koordinacijske skupine za zaznavanje in odzivanje

- V rednem delovnem času: Centralna enota NIJZ v Ljubljani;
- Izven rednega delovnega časa: prek regijskih epidemiologov NIJZ v pripravljenosti po internem algoritmu.

2.4.3 NLZOH

Vključuje time strokovnjakov vseh laboratorijev nekdanjih območnih ZZV in IVZ RS. Sedež zavoda je v Mariboru, zavod pa izvaja svojo dejavnost še na 8-ih lokacijah (v Murski Soboti, Slovenski Bistrici, Celju, Ljubljani, Kranju, Novem mestu, Kopru, Novi Gorici).

Strokovnjaki NLZOH so glede na delovna področja razdeljeni v naslednje organizacijske enote:

- Center za medicinsko mikrobiologijo;
- Center za mikrobiološke analize živil, vod in drugih vzorcev okolja;
- Center za kemijske analize živil, vod in drugih vzorcev okolja;
- Center za okolje in zdravje;
- Skupne strokovne službe zavoda.

NLZOH kot javna služba opravlja naslednje naloge:

- Izvajanje mikrobioloških preizkušanj na področju medicinske mikrobiologije za potrebe izvajalcev zdravstvene dejavnosti;
- Vzpostavitev in vzdrževanje zbirke izolatov patogenih mikroorganizmov za namen epidemioloških raziskav;
- Sodelovanje pri pripravi in usklajevanju programov spremljanja (monitoringov) nacionalnega pomena ter programov vzorčenj in preskušanj v okviru inšpekcijskega nadzora, na področju voda, živil, materialov in izdelkov, namenjenih za stik z živili, nalezljivih bolezni, kozmetike, igrač, izdelkov splošne varnosti, alkohola, tobaka, biocidov, kemikalij, fitofarmacevtskih sredstev, tal, zraka, bioloških sistemov, bivalnega okolja in drugih področij v skladu s posebnimi predpisi;
- Izvajanje vzorčenj in laboratorijskih preskušanj v okviru programov spremljanja (monitoringov) nacionalnega pomena ter izvajanje laboratorijskih preskušanj vzorcev, odvzetih v okviru programov inšpekcijskega nadzora, vključno s pripravo poročil;
- Izdelovanje ocen skladnosti, varnosti in ocen tveganja za vzorce iz prejšnje alineje,
- Izvajanje nalog nacionalnih referenčnih laboratorijev, ki vključujejo uvajanje, validacijo in akreditacijo novih metod preskušanj ter vzdrževanje referenčnih sevov in materialov;
- Sodelovanje z NIJZ in posredovanje podatkov za potrebe izvajanja nalog NIJZ;

- Sodelovanje v delovnih telesih uradnih institucij na nacionalni ravni, na ravni Evropske unije in na mednarodni ravni;
- Sodelovanje pri celovitem ocenjevanju varnosti in tveganj na stičnih območjih bivalnega okolja in drugih uporabnikov prostora;
- Izvajanje dejavnosti mobilne ekološke enote na področju okolja za primere možnih okoljskih tveganj;
- Zagotavljanje strokovne podpore pristojnim ministrstvom in inšpektoratom;
- Strokovna podpora v postopkih presoje vplivov okolja na zdravje v skladu s posebnimi predpisi;
- Sodelovanje pri razvojnem in strokovnem delovanju na področju okoljsko-zdravstvenega informacijskega sistema;
- Obveščanje in osveščanje javnosti ter poročanje v skladu s posebnimi predpisi;
- Pedagoško, znanstveno, raziskovalno in izobraževalno delo na področju dejavnosti NLZOH, v skladu s posebnimi predpisi.

NLZOH sodeluje v algoritmu ukrepanja za varovanje virov pitne vode v izrednih dogodkih in razmerah v drugi fazi obveščanja in aktiviranja.

Vloga NLZOH v primeru intervencije je sledeča:

- Po naročilu upravljavca, občine... izvedba vzorčenja, mikrobiološkega ter fizikalno-kemijskega preskušanja vzorcev pitne, površinske vode ali drugih vzorcev okolja (sedimenta, zemljine,...), izvajanje terenskih meritev, razlaga rezultatov preskusov in meritev ter sodelovanje pri ukrepih;
- Izvajanje dejavnosti ekološkega monitoringa – Mobilna enota z ekološkim laboratorijem (MEEL): Osnovna naloga MEEL je stalna pripravljenost, hiter odhod na teren, opravljanje terenskih in laboratorijskih, kemijskih preiskav, bioloških preiskav in meritev ter sodelovanje pri ukrepih na poziv v primeru naravnih ali okoljskih nesreč in terorističnih akcij.

NLZOH zagotovi izvajanje terenskih in laboratorijskih storitev v rednem delovnem času (ponedeljek – petek, od 7. do 15. ure). V primeru naravnih ali okoljskih nesreč večjega obsega in terorističnih akcij vodi intervencije aktivira MEEL.

2.5 VLOGA INŠPEKCIJSKIH SLUŽB

V algoritem ukrepanja so vključene inšpekcijske službe zdravstvenega inšpektorata, inšpektorata za kmetijstvo in okolje, inšpekcije za varno hrano, veterinarstvo in varovanje rastlin ter inšpektorata za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Inšpekcijske službe so v primeru ogroženosti virov pitne vode obveščene v prvi fazi obveščanja in aktiviranja, vendar v sami intervenciji neposredno ne sodelujejo. Za pričetek intervencije oziroma izvajanja ukrepov zaščite in reševanje v primeru ogroženosti virov pitne vode takojšnja prisotnosti inšpekcijskih služb ni potrebna.

2.5.1 ZIRS - MZ

Pristojnost zdravstvenih inšpektorjev (Zdravstveni inšpektorat RS, Ministrstvo za zdravje) je nadzor upravljavcev vodovodnih sistemov pri izvajanju zahtev Pravilnika o pitni vodi, kar vključuje tudi zagotavljanje skladnosti in zdravstvene ustreznosti pitne vode ter ukrepanje pri potencialni ogroženosti oziroma onesnaženju virov pitne vode v izrednih dogodkih.

2.5.2 IRSKO – MKO – INŠPEKCIJA ZA OKOLJE IN NARAVO

Inšpektorji za okolje (Inšpektorat za kmetijstvo in okolje, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje) nimajo pravne podlage (in tako tudi ne ustreznih pooblastil), da bi intervenirali pri nesrečah, ampak izvedejo inšpekcijske postopke pri povzročiteljih po tem, ko so posamezne službe že opravile intervencijo. Inšpektor za okolje nima pristojnosti (zato tudi ne materialne opremljenosti in strokovne usposobljenosti) za odvzem različnih vzorcev. Inšpekcija za okolje pridobi podatke od ReCO za obveščanje in, po potrebi, tudi od interventnih služb. Inšpektor pri povzročitelju odredi, da se odpravi nepravilnosti, ki jih ugotovi v zvezi z virom onesnaževanja oziroma odredi ukrepe za odpravo virov čezmernega obremenjevanja, poleg tega pa izvede predpisane prekrškovne postopke.

2.5.3 IRSKO – MKO – KMETIJSKA INŠPEKCIJA

Vloga kmetijske inšpekcije, ki deluje v sklopu Inšpektorata za kmetijstvo in okolje, pod okriljem MKO:

- Uradnega protokola za varovanje virov pitne vode na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje ni;
- Kmetijska inšpekcija ima na področju varovanja virov pitne vode pristojnosti na področju gnojenja;

- Gnojenje: Zahteve za gnojenje urejajo 3 predpisi: 1. Uredba o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (Ur. l. RS št. 113/09, 5/13) ter Zakon o vodah (Ur. l. RS št. 67/02, 57/08); 2. Uredba o mejnih vrednostih vnosa nevarnih snovi in gnojil v tla (Ur. l. RS št. 84/05) ter 3. Pravilnik za izvajanje dobre kmetijske prakse pri gnojenju (Ur. l. RS št. 130/04). Pri nadzoru gnojenja so zahteve veliko bolj jasno opredeljene. Poudarek je na preverjanju kapacitet in vodotesnosti prostorov živalskih gnojil. V zimskem času (od 15.11. do 15.2.) velja prepoved razvažanja gnojnice v primeru snežne odeje, poplavljenih tal, strmih zemljišč na vseh površinah na splošno ter 100m od objektov za zajem pitne vode (11. člen), če ni opredeljenih vodovarstvenih območij (VVO).
- Kmetijska inšpekcija izvaja nadzor v okviru rednih nadzorov, ki jih izvedejo tudi v primeru prijav kršenja zahtev zakonskih predpisov. V tem primeru so običajno obveščeni s strani policije.

Kmetijski inšpektorji bodo v sklopu algoritma obveščanja za varovanje virov pitne vode obveščeni prek ReCO v primeru naslednjih izrednih dogodkov: kršenja zahtev za gnojenje.

2.5.4 IVHVVR – MKO- INŠPEKCIJA ZA VARNO HRANO, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

S 1.1.2013 je stopil v veljavo Zakon o spremembah in dopolnitvah določenih zakonov na področju varne hrane, veterinarstva in varstva rastlin, na osnovi katerega so združeni Veterinarska in Fitosanitarna uprava, Direktorat za varno hrano in del Kmetijskega inšpektorata v enotno inštitucijo Upravo RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR), s statusno obliko »organa v sestavi« v okviru Ministrstva za kmetijstvo in okolje. V RS deluje 10 Območnih uradov UVHVVR.

V sklopu UVHVVR deluje poleg različnih sektorjev tudi Inšpekcija za varno hrano, veterinarstvo in varovanje rastlin in znotraj te fitosanitarna inšpekcija, ki med drugim nadzoruje uporabo fitofarmacevtskih sredstev glede na zahteve Zakona o fitofarmacevtskih sredstvih (Ur. l. RS št. 83/12).

Uporaba fitofarmacevtskih sredstev:

- Fitosanitarni inšpektorji v okviru rednega nadzora uporabnikov fitofarmacevtskih sredstev (v nadaljevanju FFS), kot tudi na podlagi prejetih prijav, preverjajo upoštevanje zahtev Zakona o FFS (Ur. l. RS št. 83/12), zlasti Pravilnika o dolžnosti uporabnikov FFS (Ur. l. RS št. 62/03, 5/07 in 30/09). Uporabnik FFS mora spoštovati načela dobre kmetijske prakse, varstva okolja, integriranega varstva rastlin in drugih postopkov, ki zagotavljajo najmanjšo uporabo FFS tako, da ne povzroči nedopustnega onesnaženja okolja, med drugim skrbeti, da

FFS ne pride v neposredni stik s človekom in do zanašanja v odprte vodotoke, podtalnico in objekte za preskrbo s pitno vodo.

- Zahteve za vodozbirna območja zakon ne opredeljuje natančno, le splošno. Velja le splošna prepoved oz. skrb za podtalnico.
- S sprejetjem Nacionalnega akcijskega programa pri MKO, strategija trajnostne rabe FFS 2012-2022, sledimo zadanim ciljem za zmanjšanje nevarnosti in tveganja za zdravje ljudi, dobrobit živali in okolje. Posebna pozornost je namenjena onesnaženosti podtalnih in površinskih voda – ostanki FFS pod dovoljeno mejo vrednosti; v pitni vodi ostanki FFS pod mejo detekcije.
- Fitosanitarna inšpekcija nima pravne podlage in pooblastil za intervencijo pri nesrečah. V primeru ugotovljene onesnaženosti odprtega vodotoka, podtalnice ali vira pitne vode s FFS, fitosanitarna inšpekcija pridobi podatke od ReCO in po potrebi od interventnih služb. Fitosanitarni inšpektor opravi izredni inšpekcijski nadzor na območju onesnaženja pri potencialnih uporabnikih FFS iz pristojnosti nadzora po določbah Zakona o FFS (Ur. l. RS št 83/12) in veljavnih podzakonskih aktih, ki niso v nasprotju s tem zakonom. Inšpektor povzročitelju odredi odpravo nepravilnosti, prepove uporabo FFS tistemu uporabniku, ki FFS nepravilno uporablja in prepove uporabo FFS na območju, kjer se varuje vodno okolje in na območju pridobivanja pitne vode, če niso izpolnjeni pogoji, predpisani s tem zakonom. Za izvedbo dokazov ima pri svojem delu pravico jemati vzorce rastlin, rastlinskih proizvodov, tal, škropilne mešanice in FFS.

2.5.5 IRSVNDN - MORS

Vloga Inšpektorata RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami (Ministrstvo za obrambo):

- Krajevno pristojna izpostava IRSVNDN opravlja v občinah redne nadzore iz celotne ureditve varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, kar vključuje tudi izdelavo načrtov zaščite in reševanja.
- O izrednih dogodkih je obveščena po sledeči shemi: ReCO obvesti CORS in ta obvesti IRSVNDN v Ljubljani. Oni nato obvestijo regijsko Izpostavo IRSVNDN. Običajno so obveščeni in se aktivirajo le pri večjih izrednih dogodkih, takrat nadzirajo izvajanje Načrtov zaščite in reševanja.
- Nadzore nad regijskimi oziroma državnimi Načrti zaščite in reševanja izvajajo inšpektorji iz urada glavnega inšpektorja IRSVNDN, ne iz izpostav.

2.6 VLOGA HIDROGEOLOGOV

Za pripravo ustreznih načrtov ukrepanja ob izrednem dogodku je potrebno upoštevati hidrogeološke značilnosti območja v prispevnem zaledju vodnih virov. Od teh je namreč odvisno, na kakšen način in v kakšnem obsegu se bo morebitno onesnaženje širilo proti vodnim virom in v kolikšni meri bo ogrozilo njihovo kakovost.

Še posebej to velja za kraške vodonosnike, ki v Sloveniji pokrivajo približno polovico potreb po pitni vodi. Tudi večina virov pitne vode v Goriški, Obalno–kraški ter Gorenjski regiji je kraških. Procesi samoočiščevanja v krasu so pogosto manj učinkoviti zaradi hitre infiltracije, manjše filtracije, visokih hitrosti pretakanja voda v podzemlju in s tem hitrega prenosa onesnaženja daleč stran od točke vnosa. Dobro poznavanje delovanja kraških vodonosnikov je predpogoj za njihovo ustrezno varovanje, zato je za učinkovito ukrepanje pri intervenciji v zahtevnejših primerih ogroženosti virov pitne vode sodelovanje strokovnjakov s področja hidrogeologije izrednega pomena.

Hidrogeologi so v algoritem obveščanja in ukrepanja vključeni v II. Fazi. V regijski algoritem ukrepanja naj bodo vključeni hidrogeologi, ki delujejo oziroma poznajo regijsko hidrogeološko problematiko.

2.7 STROŠKI INTERVENCIJE

O kritju stroškov intervencije v primeru nesreče z nevarno snovjo govore kar trije zakoni: Zakon o varstvu pred naravnimi nesrečami, Zakon o gasilstvu in Zakon o varstvu okolja. Vsi trije jasno opredeljujejo, da stroške intervencije krije povzročitelj nesreče, če je to storil namenoma ali iz velike malomarnosti. Dokazati namerno dejanje ali veliko malomarnost pa je že druga zgodba, ki se lahko vleče in predstavlja dodatne stroške in probleme.

Zakon o gasilstvu (43. člen) navaja, da vse stroške intervencij, ki izhajajo iz nalog gasilstva v skladu z zakonom, krije občina. Pristojni organ občine pa je tisti, ki izterja povračilo stroškov od povzročitelja. V primeru posredovanj izven območja občine, za katero je gasilska enota ustanovljena, če je bila intervencija izvršena na podlagi državnega načrta zaščite in reševanja oziroma na podlagi pristojnega regijskega ali državnega poveljnika CZ, pa se krije iz proračuna RS.

Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (118. člen) opredeljuje, katere stroške mora povzročitelj kot fizična ali pravna oseba kriti (stroške zaščitnih in reševalnih intervencij, stroške sanacije in vzpostavitve v prejšnje stanje ter stroške odškodnin fizičnim in pravnim osebam). Prav tako pa tudi opredeljuje solidarnostno kritje stroškov, v kolikor je več

povzročiteljev ogroženosti ali nesreče, oziroma ko se delež posameznega povzročitelja ne da določiti. Ne glede na to ali je fizična oseba storila ogroženost ali nesrečo namenoma ali iz velike malomarnosti, zaradi katere so nastali stroški nujnega ukrepanja, mora kriti sorazmerni delež stroškov intervencije, ki ga določi vlada. Osnova za povračilo stroškov je že zgolj razlog malomarnost, neusposobljenost ali neustrezna opremljenost.

Zakon o varstvu okolja pa še dodaja (27. in 28. člen), da v kolikor premoženje povzročitelja okoljske nesreče ne zadošča za kritje stroškov, preostanek stroškov krije država. Prav tako pa tudi, če povzročitelj ni znan ali pa je okoljska nesreča posledica naravnega pojava.

URSZR ima sklenjene pogodbe z zavodi in gospodarskimi družbami in drugimi organizacijami v zvezi z izvajanjem zaščite, reševanja in pomoči, v katerih so opredeljene tako naloge kot obveznosti.

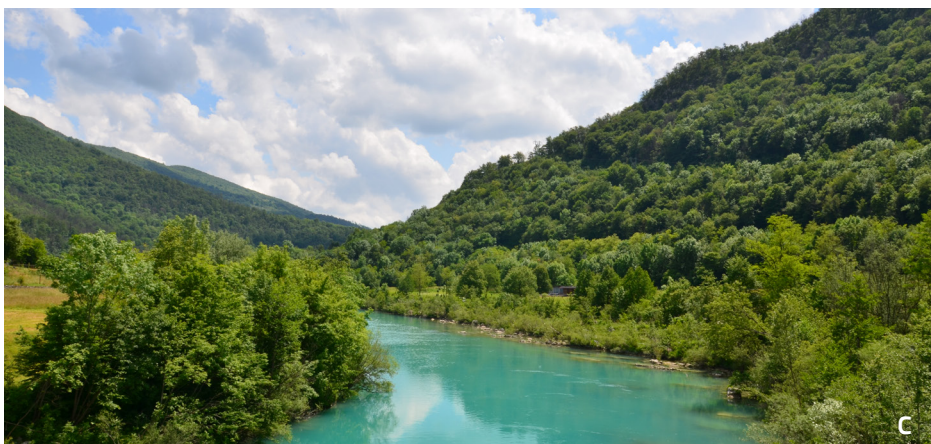
GEŠP je na svojem operativnem območju kot koncesionar URSZR aktivirana za vse vrste okoljskih nesreč kot prva posredovalna enota.

Za posredovanje na celotnem območju Slovenije ob nesrečah na vodnih površinah in priobalnih pasovih voda, ki so last države, ter površinah, ki niso od voda oddaljene dlje od 50 m, na katerih obstaja možnost, da bi zaradi nezgode onesnaženje prešlo tudi na vodne površine, pa je kot koncesionar zadolženo DRAVA (DRAVA Vodnogospodarsko podjetje Ptuj, d.d.).

Za sanacijo na cestah, ki so v upravljanju države, so kot koncesionarji v večini občin zadolžene lokalne družbe. Za vzdrževanje cest na avtocestah in drugih hitrih cestah je ta pristojnost dodeljena Družbi za avtoceste RS (DARS d.d.).

Vse službe kot koncesionarji letno za opravljanje nalog ukrepanja ob nezgodah z nevarnimi snovmi prejmejo določen delež sredstev. Strošek intervencije in sanacije, ki je v večini primerov potreben kot nujen ukrep, pa včasih presega letna dodeljena sredstva. In tu lahko nastane problem. Danes nihče več noče delati brez predhodno podanega naročila in morda tudi predplačila. Službe in občine pa so skladno z načrti zaščite in reševanja dolžne izvesti nujne ukrepe in nimajo finančnih virov, s katerimi bi lahko zalagale plačnika kot povzročitelja intervencije ali države.

a, b. Odstranjevanje nevarne snovi; c. Reka Soča; d. Vaja – Iskanje ponesrečencev;
e. Sanacija izlitja transformatorskega olja v potok Koren – Kromberk

f. Vaja – Požarno zavarovanje ob izlitju naftnih derivatov; g. Vaja – postavitve vodne pregrade na reki Soča; h. Lovljenje naftnih derivatov na gladini reke Vipava z uporabo vodne pregrade; i. Plaz, Stogovce nad Ajdovščino, september 2010; j. Neurje z vetrom, Nova Gorica, februar 2012

II. ALGORITEM UKREPANJA ZA VAROVANJE VIROV PITNE VODE – FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

UVOD

Oddelek za matematiko in geološke vede (PP5) in Civilna zaščita Avtonomne dežele Furlanija-Juljska krajina (PP7) smo v sodelovanju z Gasilci in Deželno agencijo za varstvo okolja (ARPA) pripravili algoritem ukrepanja, ki se ga bo Avtonomna dežela Furlanija-Juljska krajina posluževala v primeru ogroženosti virov pitne vode v izrednih dogodkih in razmerah.

V takšnih kritičnih situacijah vstopijo v akcijo Deželna civilna zaščita, prizadete občine, upravljavci vodovodov, državne gasilske enote, Deželna agencija za varstvo okolja, območna zdravstvena služba ter po potrebi prefektura in lokalne skupnosti.

Algoritem vključuje potek obveščanja in alarmiranja pristojnih organov, enot in služb v primeru izrednih dogodkov (plazov, potresov, poplav in razlitja nevarnih snovi), pri katerih pride do ogroženosti vodnih virov, ki napajajo deželne vodovode.

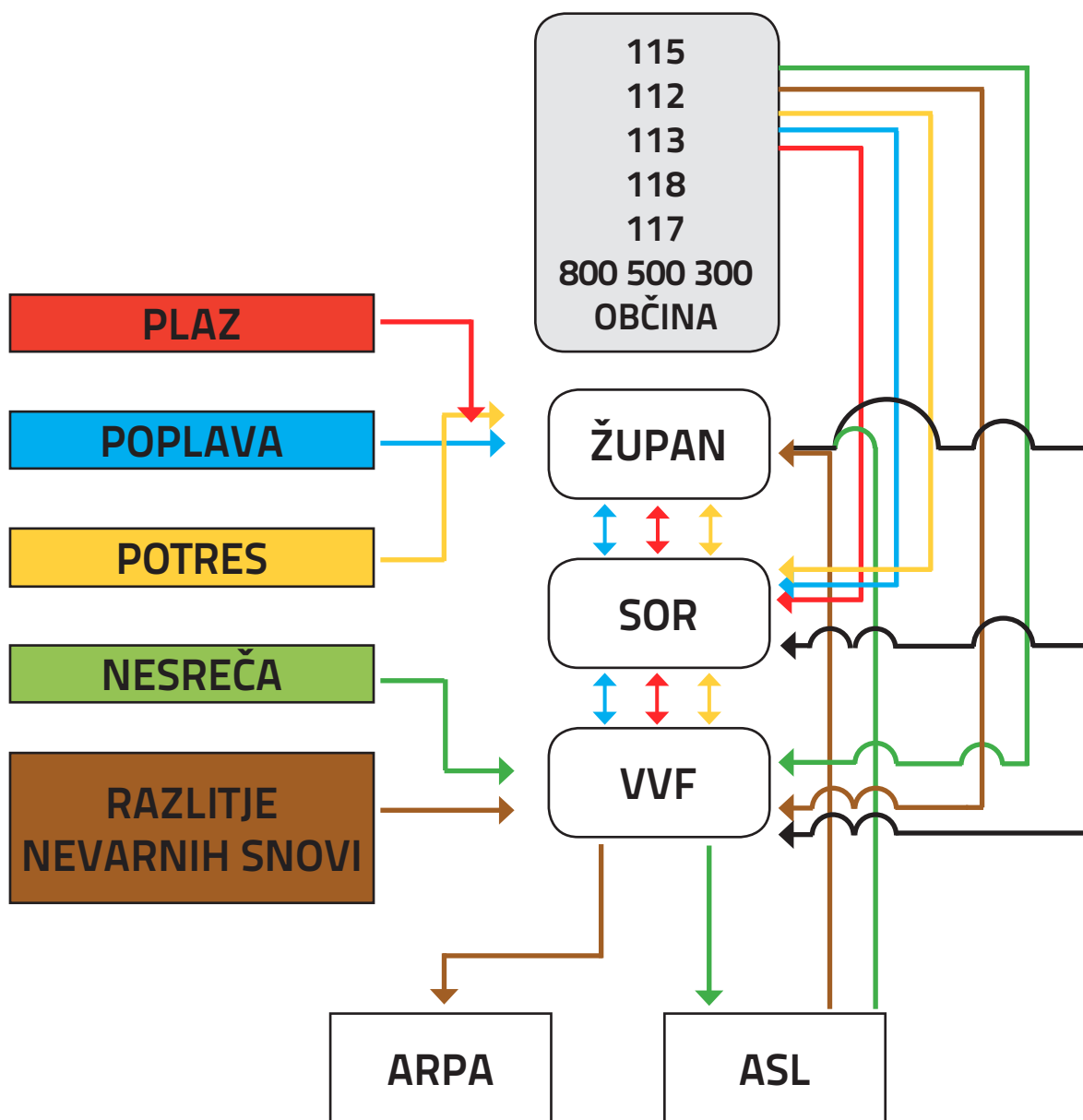
V Avtonomni deželi FJK kot tudi v Italiji nasploh so upravne pristojnosti odvisne od vrste in razsežnosti dogodka. Člen 2. Zakona 225/1992, ki zadeva ustanovitev Državnega sistema Civilne zaščite, opredeljuje vrste dogodka ter upravne pristojnosti na podlagi geografske razsežnosti in stopnje ogroženosti (dogodki A – obvladljivi na občinski ravni, dogodki B – pokrajinska ali deželna raven, dogodki C – državna raven).

Potek obveščanja in alarmiranja je definiran po tako imenovani metodi 'Augustus', ki gleda na upravljavca kritične situacije kot na organ, ki opravlja več (navadno 14) specifičnih funkcij v različnih sektorjih. Za vsako funkcijo je odgovoren institucionalni organ, ki ustrezno odgovarja določenim nalogam in ki je v primeru kritične situacije poklican, da pristopi k sestavi Operativnih centrov.

Obveščanje dogodka pristojnim organom poteka na različne načine na podlagi vrste dogodka.

1 ALGORITEM UKREPANJA

LEGENDA KRATIC

PCR = Deželna civilna zaščita

SOR = Deželni center za obveščanje civilne zaščite

VVF = Gasilci

ARPA = Deželna agencija za varstvo okolja

ASL = Območna zdravstvena služba

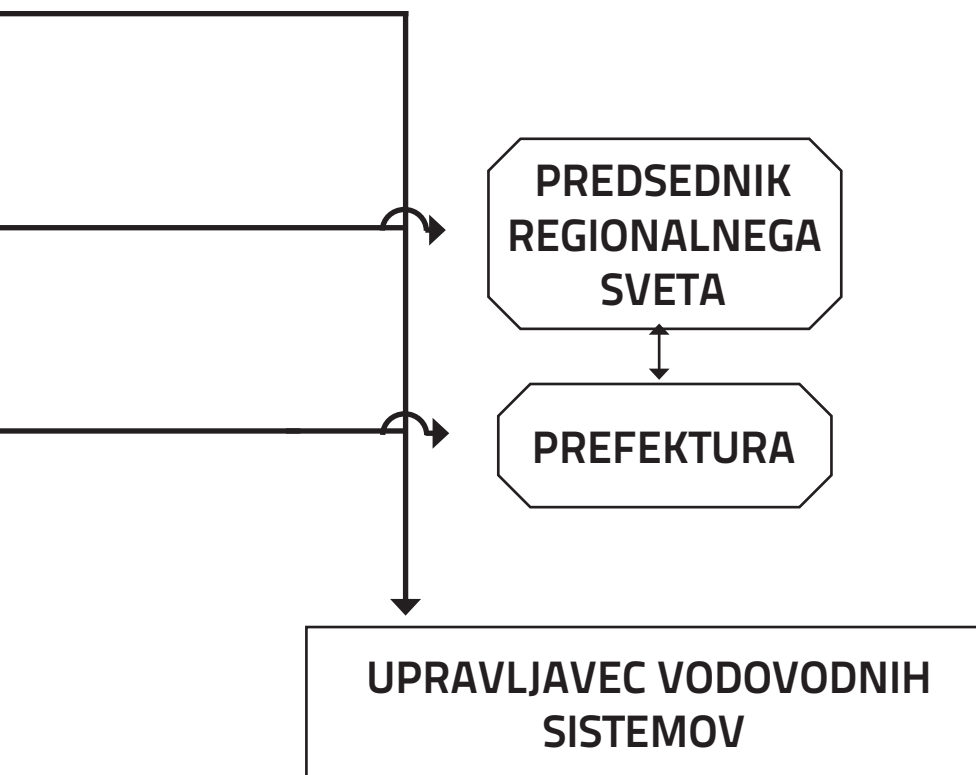
COM = Center za obveščanje (splošni)

CCS = Koordinacijski center za pomoč

COR = Deželni center za obveščanje

CORS = Center za obveščanje Republike Slovenije

ReCO = Regijski Center za obveščanje

2 VODOVODI V FURLANIJ - JULIJSKI KRAJINI

Območje Furlanije-Juljske krajine je bogato s kakovostno vodo takih lastnosti, ki izpolnjujejo zahteve o pitni vodi⁽¹⁾.

77 % virov pitne vode je dobavljene iz podtalnice ali izvirov; preostali delež se nanaša na neposredni zajem iz površinskih vodotokov.

Zajetij iz izvirov je 490, od teh se nekatera uporabljajo občasno.

Zajetij iz podtalnice je 300, od tega jih je večina iz arteških vodonosnikov.

Površinskih zajetij je 15, vendar nekatera od njih uporabljajo kot nadomestna v primeru motenj pri preskrbi iz podtalnice, tako da jih je v uporabi dejansko 9.

Na območju Dežele delujejo številni vodovodi, nekateri so dobro organizirani in strukturirani, z visoko učinkovitim upravljanjem, pri ostalih pa gre bolj za lokalne sisteme na občinski in nad občinski ravni z lastnim upravljanjem.

Vendar pa vodovodno omrežje ne pokriva celotnega ozemlja. Sedem občin v Pokrajini Videm s 35.935 prebivalci in pet občin v Pokrajini Pordenone s skupaj 45.382 prebivalci je brez lokalnega vodovodnega omrežja⁽²⁾. Večina teh občin se nahaja na spodnjem mejnem predelu izvirov podtalnice in preskrba z vodo je urejena s pomočjo črpanja arteških vodnjakov⁽³⁾.

Na tem območju je razpršenih tudi na tisoče zasebnih vodnjakov, namenjenih predvsem domači uporabi, ki so brez nadzora.

⁽¹⁾ Podatki zbrani iz "Uporaba vodnih zalog v Furlaniji - Julijski krajini za pitno vodo", F. Lippi – avtonomna dežela Furlanija-Juljska krajina, 2010).

⁽²⁾ iz Istat 2001.

⁽³⁾ Zaradi onesnaženosti vodotokov v ravninskem delu Furlanije s snovmi, ki so jih v zadnjem času uporabljali v kmetijstvu, bi morale te občine pozorno preučiti predvsem načrtovanje spodbujanja distribucijskega omrežja. Namen omrežja je zagotavljanje visokega kakovostnega standarda vodne oskrbe s preprečevanjem kritičnih točk zaradi onesnaženja podtalnice.

3 VKLJUČENI DELEŽNIKI

Pri obvladovanju kritičnih razmer v Deželi Furlaniji-Juljski krajini so med vključenimi deležniki na prvem mestu Deželna civilna zaščita, prizadeta občina oziroma občine, upravljavec oziroma upravljavci vodovoda, Državna gasilska zveza, Deželna agencija za varstvo okolja in Območna zdravstvena služba.

Po potrebi se lahko vključijo tudi prefekture in lokalne inštitucije.

3.1 CELOVIT NACIONALNI IN DEŽELNI SISTEM ZA CIVILNO ZAŠČITO

Civilna zaščita v Italiji je organizirana kot "nacionalna služba". Gre za celovit sistem, ki vključuje vse strukture in dejavnosti, ki jih je vzpostavila država za varovanje življenja, dobrin, naselij in okolja pred škodo ali nevarnostjo nastanka škode, ki bi jo povzročile naravne in druge nesreče. Sistem je zadolžen za napovedovanje in preprečevanje različnih tveganj, pomoč prebivalstvu in vse neposredne ukrepe za odpravo izrednih razmer.

Z leti so pristojnosti s področja civilne zaščite postopoma prešle z države na lokalne inštitucije. Za ta postopek sta odločilnega pomena predvsem Zakonska uredba št. 112 iz leta 1998 in sprememba 5. poglavja Ustave z Ustavnim zakonom št. 3 z dne 18. oktobra 2001. Od takrat civilna zaščita sodi v okvir področne zakonodaje, razen pri opredelitvi temeljnih načel, kjer zakonodajna pooblastila izvajajo deželni organi.

Oddelek za civilno zaščito, ki deluje v okviru Predsedstva sveta ministrov, vodi dejavnosti operativnih organov in struktur Nacionalne službe za civilno zaščito in jih v primeru razglasitve izrednega stanja koordinira v dogovoru z deželnimi vladami.

V Furlaniji-Juljski krajini je Deželna civilna zaščita, ki je bila ustanovljena na podlagi Deželnega zakona št. 64 iz leta 1986, referenčna deželna inštitucija na področju civilne zaščite. Ukvarja se z napovedovanjem in preprečevanjem tveganj zaradi naravnih in človeških dejavnikov, koordinacijo reševanja v izrednih razmerah in s ponovno vzpostavitvijo normalnih razmer po hudih nesrečah.

Funkcionalno središče z deželno operativno dvorano, ki je bilo ustanovljeno in deluje na sedežu Deželne civilne zaščite v Palmanovi, ob izrednem dogodku ali predvidenih izrednih razmerah spremlja in ocenjuje obseg nesreče ter vzpostavi sodelovanje s predstavniki prefekture in dežele za pripravo operativnega načrta za skupno koordinacijo ukrepov.

V skladu z ukrepi Celovitega deželnega sistema za civilno zaščito, v katerega so vključene dežela in občine, Deželna civilna zaščita vodi in koordinira delovanje svojih operativno-tehničnih struktur in županov občin, občinskih prostovoljcev in prostovoljnih društev civilne zaščite.

3.2 ŽUPANI

V okviru Celovitega sistema civilne zaščite je vloga občin bistvenega pomena. **Na čelu občinske civilne zaščite je župan. Ob pojavu izrednih razmer na območju občine župan prevzame vodenje in koordinacijo služb za reševanje in pomoč prebivalstvu, sprejme potrebne ukrepe ter o njih prek Deželne civilne zaščite – Deželne operativne dvorane v Palmanovi (SOR) takoj obvesti prefekta in predsednika deželne vlade.**

Župan kot organ civilne zaščite zastopa skupne interese skupnosti, zato je njegova prednostna naloga zaščita prebivalstva in varstvo ozemlja. Ukrepi za zaščito prebivalstva v primeru predvidljivih dogodkov so usmerjeni v premostitev prebivalstva z nevarnih območij.

V ta namen župan svojim občinskim enotam civilne zaščite izdaja ukaze o pomoči prebivalstvu in zaprosi Deželno operativno dvorano za potrebno podporo.

3.3 DRŽAVNA GASILSKA ZVEZA (VVF) ⁽⁴⁾

Državna gasilska zveza je bila ustanovljena z zakonom 1570 z dne 27.12.1941 za zaščito oseb in premoženja za zaščito oseb in premoženja. Izvaja tehnične posege v primerih, ki terjajo takojšen odziv, zagotavlja visoko in specializirano strokovno znanje ter ustrezna reševalna sredstva in opremo. V ta namen opravlja tudi raziskave ter preskusne in tehnične teste s svojega področja.

Med tehnične ukrepe Državne gasilske zveze za pomoč prebivalstvu sodijo:

- Tehnična pomoč v primeru požarov, nenadzorovanih sprostitvev energije, nenadnega ali grozečega rušenja objektov, zemeljskih plazov, naraslih voda, poplav ali drugih elementarnih nesreč;
- Tehnična pomoč za preprečevanje tveganj, povezanih z uporabo jedrske energije in bakterioloških, kemijskih in radioaktivnih snovi.

Tehnični ukrepi Državne gasilske zveze za pomoč prebivalstvu so omejeni samo na nujne naloge in se končajo s prenehanjem dejanske potrebe.

Poleg ji pristojni organi (ministrstvo, prefekt, predsednik deželnega odbora) dodelijo posebna pooblastila.

V primeru dogodkov, ki sodijo v okvir civilne zaščite, Državna gasilska zveza

deluje kot bistveni sestavni del Nacionalne službe za civilno zaščito. V okviru svojih tehničnih pristojnosti vodi tehnično intervencijo reševanja in pomoči v skladu s koordinacijskimi aktivnostmi, ki jih določa veljavna zakonodaja.

Pristojnosti Državne gasilske zveze v primeru onesnaženja vodnih virov običajno obsegajo, vključno z opremo in pristojnostmi enot za jedrsko, bakteriološko, kemijsko in radiološko dekontaminacijo, kar najbolj učinkovito omejevanje in preprečevanje vzrokov onesnaženja.

Če pride do onesnaženja, vodja postopkov reševanja (ROS) na podlagi predhodne ocene obsega škode in nevarnosti na kraju samem aktivira Deželno agencijo za varstvo okolja (ARPA) ali Območno zdravstveno službo (ASL) oziroma obe (za okolje ponavadi Deželno agencijo za varstvo okolja, za prebivalce pa Območno zdravstveno službo ASL) in o nesreči obvesti lokalne oblasti (Deželo, Pokrajino in Občino), kot to določa 8. člen MINISTRskega ODLOKA št. 471 z dne 25. oktobra 1999.

⁽⁴⁾ iz www.vigilfuoco.it.

3.4 DEŽELNA AGENCIJA ZA VARSTVO OKOLJA ARPA IN OBMOČNA ZDRAVSTVENA SLUŽBA ASL

V Italiji so na podlagi izida referendum z dne 18. aprila 1993 in Zakona št. 61 z dne 21. januarja 1994 del lokalnih pristojnosti za spremljanje in nadzor okolja z nacionalnega zdravstvenega sistema prek območnih zdravstvenih enot (zdaj Območnih zdravstvenih služb ASL) prenesli na ustrezne deželne inštitucije, in sicer Deželne agencije za varstvo okolja ARPA.

Deželne agencije za varstvo okolja in oddelki za preventivo pri Območnih zdravstvenih službah usklajeno in celovito izvajajo okoljski nadzor in preventivne dejavnosti za varovanje zdravja skupnosti, ki so pomembne za zdravje in okolje. Za področje onesnaženja zunanjega in življenjskega okolja so pristojne Deželne agencije za varstvo okolja, ki se opirajo na higiensko-sanitarna mnenja oddelkov za preventivo Območnih zdravstvenih služb, kot to določajo veljavni predpisi.

Razdelitev pristojnosti med Deželnimi agencijami za varstvo okolja in oddelki za preventivo pri Območnih zdravstvenih službah je določena na podlagi ustreznih sklepov deželnih vlad.

V Furlaniji-Juljski krajini zlasti v zvezi z varstvom voda, namenjenih za prehrano ljudi, praviloma posreduje Deželna agencija za varstvo okolja, kadar gre za podtalnice. Krajevno pristojne zdravstvene organizacije pa izvajajo kontrole, ki zadevajo vodovodno omrežje.

Območne zdravstvene službe so ustanove, ki izvajajo načrtovano spremljanje in nadzor. Če je potrebno, obvestijo župane, ki izdajo ustrezne odloke. So nadzorni organ upravljalcev vodovodov.

Območne zdravstvene službe nimajo posebne intervencijske strukture za ukrepanje v izrednih razmerah. Strokovno osebje službe za preventivo pri Območnih zdravstvenih službah nastopa tudi v vlogi sodne policije, opravlja dežurstva in je v nujnih primerih dosegljivo na telefonski številki 118. Vendar se to strokovno osebje ne ukvarja samo z vodami, temveč predvsem z živili. V primeru ogroženosti vodovodnega omrežja zato najprej posredujejo gasilci, ki zahtevajo vključitev Območne zdravstvene službe. Če le-ta ugotovi oporečnost pitne vode, obvesti župana, ki izda morebitni odlok. Župan lahko v nujnem primeru preventivno izda odlok, dokler Območna zdravstvena služba ne opravi posebnih kontrol.

3.5 REFERENČNA ZAKONODAJA

- ZAKON 225/1992
- DEŽELNI ZAKON 64/1986
- MINISTRSKI ODLOK št. 471 z dne 25. oktobra 1999: Uredba o merilih, postopkih in načinih za varovanje, sanacijo in obnovo okolja na onesnaženih območjih v skladu s 17. členom Zakonskega odloka št. 22 z dne 5. februarja z nadaljnjimi spremembami in dopolnitvami;
- Zakonska uredba št. 31 z dne 2. februarja 2001 (Direktiva 98/83/ES);
- Zakonska uredba št. 152 z dne 3. aprila 2006.

3.6 ŠTEVILKE ZA KLIC V SILI

V Italiji ni samo ene številke za klic v sili 112, temveč je na voljo več različnih števil za različna področja posredovanja v nujnih primerih:

- 112 orožniki;
- 113 državna policija;
- 115 gasilci;
- 117 finančna policija;
- 118 nujna medicinska pomoč;
- Za civilno zaščito ima vsaka dežela svojo telefonsko številko. V Furlaniji-Juljski krajini je ta številka 800 500 300.

Orožniki, ki prejmejo klic na številko 112, ta klic posredujejo ustrezni centrali za nujne primere.

4 OBVLADOVANJE IZREDNIH DOGODKOV

Kot DOGODEK se na tem mestu šteje vsak dogodek, ki lahko ogrozi ustreznost in uporabo pitne vode, ki napaja vodovode na območju dežele. Tak dogodek je lahko:

- a. Zemeljski plaz;
- b. Potres;
- c. Poplava;
- d. Iztekanje nevarnih snovi.

V Italiji in v Furlaniji-Juljski krajini se pristojnosti pri obvladovanju dogodkov razlikujejo glede na vrsto in obseg dogodka.

2. člen Zakona št. 225 iz leta 1992, s katerim je bil uveden Nacionalni sistem za civilno zaščito, opredeljuje vrsto dogodkov in področja pristojnosti glede na obseg izrednih razmer in velikost prizadetega območja:

- a) **TIP A:** naravni dogodki ali dogodki, povezani s človeškimi aktivnostmi, pri katerih zadostuje ukrepanje posameznih redno pristojnih ustanov in služb;
- b) **TIP B:** naravni dogodki ali dogodki, povezani s človeškimi aktivnostmi, ki zaradi svojih specifičnih lastnosti in obsega terjajo usklajeno ukrepanje več redno pristojnih ustanov in služb;
- c) **TIP C:** naravne nesreče, katastrofe in drugi dogodki, ki jih je zaradi intenzivnosti in obsega potrebno obvladovati z izrednimi sredstvi in pooblastili.

Dogodki tipa A običajno potekajo na ravni občine, dogodki tipa B na ravni dežele ali pokrajine in dogodki tipa C na ravni države.

Postopek obvladovanja izrednih razmer je na vsaki ravni enak oziroma je opredeljen s tako imenovano 'metoda Augustus'. Pri tem postopku je odgovorni za obvladovanje izrednih razmer organ z več funkcijami, ponavadi jih je 14, vsaka pa je namenjena posebnemu področju. Vsaka funkcija ustreza institucionalnemu nosilcu, ki je posebej pristojen za vsako nujno storitev na tem območju. Funkcije se aktivirajo po potrebi in so hkrati premeščene v operativne centre. Operativni centri delujejo na različnih ravneh, glede na geografsko razsežnost izrednih razmer:

- V primeru izrednih razmer na nacionalni ravni se vključi Direkcija za vodenje in nadzor (Di.Coma.C) s sedežem pri Oddelku za civilno zaščito.
- Na deželni ravni je to Deželni operativni center (C.O.R.), ki je podrejen predsedniku dežele.

- Na pokrajinski ravni se aktivira več operativnih struktur. Gre za Center za koordinacijo reševanja (C.C.S.) s sedežem na pokrajinski prefekturi. Istočasno se aktivira tudi eden ali več mešanih operativnih centrov (C.O.M.). Posebnost slednjih je v tem, da se nahajajo čim bližje kraju dogodka in tako predstavljajo 'oči' in 'podaljšano roko' Centra za koordinacijo reševanja, ki ga vodi prefekt ali njegov pooblaščenec (organ pokrajinske vlade).
- Na občinski ravni (lokalne izredne razmere) se aktivira Občinski operativni center (kratica C.O.C.), ki ga vodi župan ali njegov pooblaščenec (najvišji organ civilne zaščite na občinski ravni).

4.1 JAVLJANJE IZREDNEGA DOGODKA

Javljanje dogodka strukturam za zaščito in reševanje lahko poteka na različne načine, kar je odvisno tudi od vrste izrednega dogodka. V nadaljevanju so navedeni najbolj pogosti dogodki, ki lahko povzročijo onesnaženje / kontaminacijo vodnih virov.

4.1.1 ZEMELJSKI PLAZ

Če se sproži zemeljski plaz, prijavo najprej sprejme občina in sicer občinska prostovoljna skupina za civilno zaščito, tehnična služba ali neposredno ŽUPAN. Občina obvestilo posreduje UPRAVLJAVCU vodovoda, s katerim opravi prvo oceno potrebnih ukrepov. Občina in upravljavec lahko samostojno poskrbita za vzpostavitev delovanja poškodovane infrastrukture, če pa nimata zadostnih sredstev, župan po telefaksu zaprosi za finančno in tehnično pomoč DEŽELNO CIVILNO ZAŠČITO oziroma v nujnem primeru na brezplačno telefonsko številko 800500300.

4.1.2 POTRES

V primeru potresa s tako močjo, ki povzroči škodo na širšem območju, tako da deželne in/ali nacionalne oblasti razglasijo izredno stanje, in v primeru ogroženosti vodnih virov zaradi potresnih sunkov, javljanje poteka v okviru zakonodajnega in upravnega postopka za ravnanje v izrednih razmerah, ki ga sprožijo DEŽELNA CIVILNA ZAŠČITA in NACIONALNE VLADNE SLUŽBE.

Prijava se vnese v seznam škodnih dogodkov, ki so prizadeli območje občine. ŽUPAN ta seznam posreduje deželni civilni zaščiti ali organu za koordinacijo, ki se aktivira v specifičnih izrednih razmerah (mešani operativni center COM, center za koordinacijo reševanja CCS, deželni operativni center COR) v skladu z deželnimi in nacionalnimi predpisi s področja obvladovanja naravnih nesreč.

4.1.3 POPLAVA

Glede na obseg dogodka v izrednih razmerah ukrepa neposredno ŽUPAN OBČINE v skladu s postopki, opisanimi za primer zemeljskega plazu; v primeru poplav širšega obsega, zaradi katerih je razglašeno izredno stanje, pa ukrepa v skladu s postopki, navedenimi za potres.

4.1.4 NESREČE ZARADI ČLOVEŠKIH DEJAVNIKOV

V to kategorijo sodijo vsi dogodki, pri katerih je potrebna nujna tehnična pomoč gasilcev, na primer nesreče v prometu, industrijske nesreče ter izpusti vseh vrst in oblik onesnaževal. Dogodek je mogoče javiti na številke:

- 115 gasilci
- 112 orožniki
- 113 policija
- 118 nujna medicinska pomoč
- 117 finančna policija
- Župan ali občinska policija
- 800500300 Deželna civilna zaščita.

V tem primeru ukrepe v izrednih razmerah izvajajo neposredno gasilci. Če pride do onesnaženja, vodja postopkov reševanja (ROS) na podlagi predhodne ocene obsega škode in nevarnosti na kraju samem aktivira Deželno agencijo za varstvo okolja (ARPA) ali Območno zdravstveno službo (ASL) oziroma obe (za okolje ponavadi Deželno agencijo za varstvo okolja, za prebivalce pa Območno zdravstveno službo ASL) in o nesreči obvesti lokalne oblasti (Deželo, Pokrajino in Občino), kot to določa 8. člen MINISTRskega ODLOKA št. 471 z dne 25. oktobra 1999.

4.2 V PRIMERU NESREČE V SLOVENIJI

V skladu z določili Protokola o čezmejnem sodelovanju med Deželo Furlanijo-Julijsko krajino in Republiko Slovenijo, parafiranem februarja 2006, v primeru nesreče, ki bi lahko povzročila onesnaženje virov pitne vode, ki napajajo italijanske vodovode, Center za obveščanje Republike Slovenije (CORS) v Ljubljani ali Regijski center za obveščanje (ReCO) telefonsko ali po telefaksu obvestita Deželni operativni center (SOR). Po prejetem obvestilu Deželni operativni center (SOR) aktivira Deželni sistem za civilno zaščito, predvsem pa ŽUPANE IN UPRAVLJAVCE potencialno ogroženih vodovodov. Če župani zaprosijo za pomoč pri odpravi izrednih razmer, Deželna civilna zaščita v skladu z zahtevami zagotovi osebje, sredstva in opremo.

Glede na razsežnosti in vrsto izrednih razmer Deželni operativni center opozori tudi Deželno agencijo za varstvo okolja (ARPA), druge deželne službe, raziskovalne ustanove, prefektуре in gasilce.

4.3 V PRIMERU NESREČE V ITALIJI

V skladu s postopki, določenimi v zgoraj omenjenem protokolu o čezmejnem sodelovanju, Deželni center za obveščanje (SOR) v primeru nesreče v Italiji, v reševanje katere je neposredno ali posredno vključena deželna civilna zaščita, obvesti Center za obveščanje Republike Slovenije. Na podlagi specifičnih dogovorov o čezmejnem sodelovanju italijanski gasilci (VVF) obveščajo slovenske kolege.

4.4 NACIONALNA KONTAKTNA TOČKA ZA MZP WHO

V skladu z določili Mednarodnega zdravstvenega pravilnika (International Health Regulations IHR 2005) Svetovne zdravstvene organizacije je nacionalna kontaktna točka za Italijo pri:

- Ministrstvu za zdravje

ODDELEK ZA JAVNO ZDRAVJE IN INOVACIJE

GENERALNA DIREKCIJA ZA PREPREČEVANJE

SLUŽBA V – NALEZLJIVE BOLEZNI IN MEDNARODNA PROFILAKSA

v Rimu.

Če se krizna situacija ali nesreča po Mednarodnem zdravstvenem pravilniku šteje kot tveganje biološkega, kemičnega ali jedrskega izvora, ki ima lahko mednarodni vpliv in pomeni grožnjo za javno zdravje v mednarodnem prostoru, strokovnjaki in delavci območnih zdravstvenih služb, ki sodelujejo pri reševanju, obvestijo italijansko kontaktno točko.

Gasilci med izvajanjem intervencije ob izrednem dogodku

Pripadniki Civilne zaščite Furlanije – Julijske krajine med izvajanjem dejavnosti

PARTNERJI

NIJZ Nacionalni inštitut
za javno zdravje

LP Nacionalni inštitut za javno zdravje

PP1 Inštitut za raziskovanje
krasa ZRC SAZU

NACIONALNI LABORATORIJ ZA
ZDRAVJE, OKOLJE IN HRANO

PP2 Nacionalni laboratorij
za zdravje, okolje in hrano

UPRAVA
REPUBLIKE
SLOVENIJE

ZA ZAŠČITO IN REŠEVANJE

PP4 Uprava RS za zaščito in
reševanje

dipartimento
di matematica
e geoscienze

PP5 Dipartimento di Matematica
e Geoscienze
Università degli Studi di Trieste

DIPARTIMENTO DI
SCIENZE DELLA VITA

PP6 Dipartimento di Scienze
della Vita
Università degli Studi di Trieste

REGIONE AUTONOMA
FRIULI VENEZIA GIULIA

protezione civile della regione

PP7 Protezione Civile della
Regione Friuli Venezia Giulia

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI FERRARA
- EN LABORE PROCTO -

PP8 Dipartimento di Fisica e
Scienze della Terra
Università degli Studi di Ferrara

TESAF

PP9 Dipartimento Territorio e
Sistemi Agro-forestali
Università degli Studi di Padova

gep@nijz.si

Projekt GEP sofinanciran v okviru Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013 iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj in nacionalnih sredstev.

Progetto GEP finanziato nell'ambito del Programma per la Cooperazione Transfrontaliera Italia-Slovenia 2007-2013, dal Fondo europeo di sviluppo regionale e dai fondi nazionali.

REPUBLIKA SLOVENIJA
SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ
IN EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO

Ministero dell'Economia
e delle Finanze